

Time: 3hour

Total Marks :100

**Instructions – 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.**

1. Write answers any two of the following questions.

- A) What is a renewable resource? Explain the nature of renewable resource.
- B) State the direct and indirect uses of plants and suggest measures for forest conservation.
- C) Explain the concept of natural resource conservation and explain the nature of land resource conservation.

2. Write answers any two of the following questions.

- A) Explain the classification of soil in detail by stating the process of soil formation.
- B) Describe in detail the different types of land in Maharashtra.
- C) State the causes of soil pollution and suggest measures for soil conservation.

3. Write answers any two of the following questions.

- A) Explain the concept of water resource and write in detail the distribution of water.
- B) State the causes of water scarcity and suggest solutions.
- C) Review the various schemes of the government for water conservation.

4. Write answers any two of the following questions.

- A) Discuss the consequences of solid waste.
- B) Explain the nature of organic and inorganic waste generated in rural areas.
- C) Explain the concept of solid waste and explain the nature of solid waste in terms of physical components.

5. Write notes on any two of the following.

- A) Rural resources
- B) Appropriation of land
- C) Properties of water
- D) E-waste management

वेळ: 3 तास

एकूण गुण: 100

सूचना - 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) पुनर्निर्मित होणारी साधन संपत्ती म्हणजे काय? पुनर्निर्मित होणाऱ्या साधन संपत्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) वनस्पतींचे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष उपयोग सांगा आणि जंगल संवर्धनासाठी उपाय सुचवा.
- क) नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे संवर्धन ही संकल्पना स्पष्ट करून भू साधनसंपत्तीच्या संवर्धनाचे स्वरूप विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) जमिनीची निर्मिती प्रक्रिया सांगून जमिनीचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) महाराष्ट्रातील जमिनीच्या विविध प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा.
- क) जमिनीच्या प्रदूषणाची कारणे सांगून भू संवर्धनासाठी उपाय सुचवा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) जलसाधन संपत्ती संकल्पना स्पष्ट करून पाण्याचे वितरण सविस्तर लिहा.
- ब) पाण्याच्या दुर्भिक्षतेची कारणे सांगून उपाय सुचवा.
- क) जलसंवर्धनासाठी शासनाच्या विविध योजनांचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) घनकचऱ्यामुळे उद्भवणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- ब) ग्रामीण भागात तयार होणाऱ्या जैविक व अजैविक कचऱ्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- क) घनकचरा संकल्पना स्पष्ट करून घनकचऱ्याचे भौतिक घटकानुसार स्वरूप स्पष्ट करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) ग्रामीण साधनसंपत्ती
- ब) जमिनीचा विनियोग
- क) पाण्याचे गुणधर्म
- ड) ई-कचरा व्यवस्थापन